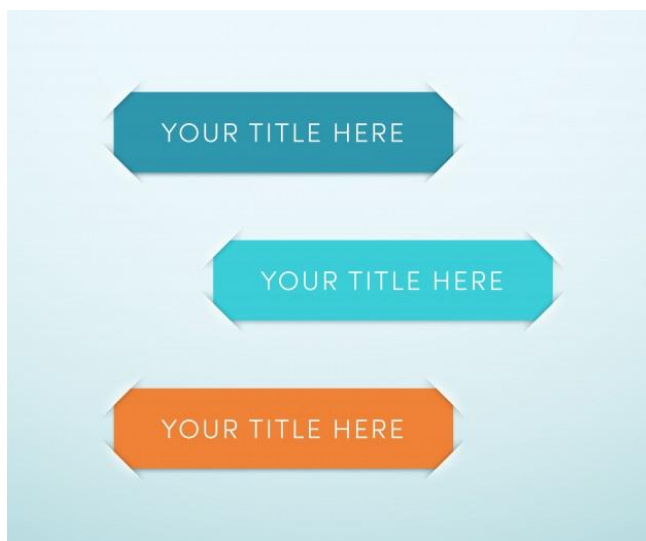

El títol de la investigació

Guia bàsica pel desenvolupament d'una
recerca

Mercè Jariot-Garcia
Montserrat Rodríguez-Parrón

El Títol de la investigació

Presentació simplificada del tema que volem estudiar emmarcat pel problema d'investigació i acompanyat per l'objectiu general de la recerca. És a dir, és l'expressió breu de la idea principal de la recerca.

Quan hem definit el tema i concretat el problema que volem investigar, cal que busquen l'expressió que sintetitza millor el contingut que tenim previst desenvolupar en la recerca, en poques paraules: el títol. Per tant, el títol no sorgeix d'un interès arbitrari de la persona investigadora, sinó del problema identificat i justificat.

Tot i que hi ha dues postures sobre el moment en el que l'hem de redactar, la primera aconsella fer-ho en acabar la recerca i la segona un cop delimitat el problema, el més aconsellable és redactar el primer esborrany un cop definit i redactat l'objectiu general definitiu de la recerca. Aquesta primera redacció pot ajudar i guiar la recerca, però segurament aquest títol anirà modificant-se a mesura que es vagi avançant i consolidant l'estudi.

El títol és el primer que es llegeix, per tant és el que identificarà la recerca i l'element amb el que la persona lectora realitzarà un primer judici de la recerca, en el sentit de interessar-se per la seva lectura. Amb ell comuniquem i sintetitzem el tema i el nostre posicionament davant el problema, per tant, ha de ser suggeridor i atractiu, però també ha de ser clar, concís i no massa llarg. Sempre que ens calgui precisar el títol hi afegirem un subtítol. Com diu Ramírez (2006) el títol és l'embolcall d'un producte intel·lectual.

S'ha de tenir en compte que amb el títol també determinem el tipus i el disseny de la recerca, per exemple no és el mateix "Efectes de l'alcohol en la conducció" que "Alcohol i conducció". El primer títol té una connotació inferencial i/o correlacional, mentre que el segon pot fer intuir a la persona lectora que es tracta d'un treball descriptiu o teòric.

Objectiu

Podríem dir que l'elaboració del títol persegueix en primer lloc descriure el contingut de la recerca d'una manera clara, exacta, breu i concisa.

Però al mateix temps ha de:

- a) Permetre a la persona que el llegeix identificar fàcilment el contingut del treball.
- b) Ajudar a catalogar i classificar el treball d'una manera exacta.
- c) Despertar l'interès per la recerca de les possibles persones que el llegiran.

Fase prèvia a la redacció del títol

Podríem dir que la redacció del títol passa per diferents fases:

1. A l'inici de la recerca el títol inclou el tema general a investigar, quan encara no s'ha madurat la idea central de la investigació.
2. Quan ens trobem en una fase intermèdia en la redacció de la recerca, el títol ja es comença a complementar amb l'objectiu general, inclou les variables d'estudi i les seves possibles relacions, pel que reflecteix que el problema està plantejat i s'han definit els objectius i/o les hipòtesis.
3. Al final del procés de recerca, quan ja tenim redactat l'informe d'investigació el títol ja s'adapta al desenvolupament real dels objectius i/o hipòtesis i es redacta amb precisió tenint en compte els suggeriments plantejats en aquest document.

Per poder redactar un títol vàlid hem de planificar i executar correctament les següents tasques:

- a) Tenir clar quin és el tema de la recerca.
- b) Plantejar el problema o problemes que sorgeixen del tema. Proposar idees que la persona investigadora considera que poden afectar al problema de recerca.
- c) Prendre com a referència l'objectiu general, doncs haurà de recollir el que apareix en ell.
- d) Revisar els títols de les obres que es consultin per desenvolupar el marc teòric.
- e) Cercar les paraules clau que defineixen la recerca¹. El títol condensa els tòpics que es tracten a la recerca. Per tant, ha de ser suficientment

¹ Revisar l'apartat "Les paraules clau" d'aquesta guia.

explícit i concret per indicar a la persona que el llegeix les característiques específiques de la investigació.

- f) Delimitar el context, és a dir, on estem investigant.
- g) Si l'estudi és longitudinal es molt aconsellable concretar la temporalitat, és a dir, quan investigarem.
- h) Redactar un títol provisional del treball, que es podrà revisar i concretar a mesura que s'avanci en la recerca.

Orientacions per redactar-lo correctament

De tot el que s'ha comentat es pot intuir que la seva redacció no és una tasca senzilla. Un títol ambigu, molt genèric, o inespecífic pot generar expectatives en la persona que el llegeix que no veurà assolides amb el contingut de l'informe; o pot no despertar interès en ella.

A continuació presentem aspectes que cal tenir presents quan es redacta el títol:

- Ha de donar resposta a les preguntes Què? Sobre què? A qui? Perquè? Quan? On? Tot i que no s'ha de donar resposta necessàriament a totes com s'ha mencionat anteriorment.
 - ✓ Què: planteja què fer, orienta sobre el tipus de recerca.
 - ✓ Sobre què: té a veure amb el tema, disciplina, àmbit.
 - ✓ A qui: concreta les unitats d'estudi.
 - ✓ Perquè: fa referència als objectius.
 - ✓ Quan: al·ludeix a la temporalitat.
 - ✓ On: es refereix on se situa l'estudi, a la seva ubicació geogràfica o situacional.
- Cal tenir cura del llenguatge utilitzat. S'ha d'escriure de manera clara però tenint en compte el llenguatge científic. Per tant s'ha de vetllar pel vocabulari i la sintaxi. No s'han d'emprar paraules ambigües, vagues, abreviatures, sigles, acrònims. És molt important que la persona lectora compregui i entengui el significat del títol. En resum, s'ha d'evitar l'ambigüitat i la no especificitat.
- Ha de demostrar ingeni semàntic per poder sintetitzar en poques paraules el contingut i continent de la recerca. En resum, ha de ser informatiu, atractiu i simple.
- Ha de reflectir el que realment es vol investigar. L'objectiu general de la recerca es pot convertir en el títol de la recerca. Un dels errors que es cometen en la redacció d'un títol és estar desconnectat de l'estudi

o que indiqui quelcom que no s'ha assolit amb el treball. Per tant, ha de recollir el que apareix a l'objectiu general.

- Ha de ser precís, és a dir que no s'ha d'elaborar una sobre-explicació. Recordem que el títol es la forma concreta i precisa de l'objectiu de la investigació. S'han d'evitar les repeticions de conceptes que es donen per suposat com per exemple: "estudi sobre", "recerca sobre", "informe de", "resultats d'un estudi sobre...", "anàlisi dels resultats de...".
- Ha de ser breu, es recomana que la seva longitud no superi les dues línies o 12 paraules. Si no es pot redactar curt perquè amb poques paraules no recull tot el que es vol mostrar, cal pensar en un subtítol (en aquest cas es recomana que no se superin les tres línies). Però el més aconsellable és que no excedeixi les dues línies. Cal tenir en compte que les bases de dades electròniques tenen limitat aquest camp amb un número de caràcters concret.

Però tampoc es pot caure en el parany de redactar un títol telegràfic i inespecífic. Vigilem amb l'excés de preposicions i articles.

- No ha d'incloure elements que s'expliquen en altres parts de l'informe. Per exemple, en el resum o en el disseny metodològic podem explicar on i quan s'ha desenvolupat la recerca. Cal tenir present que el títol acompanya al resum, per tant les especificacions del títol poden llegir-se en ell.
- És recomanable desenvolupar el treball amb un títol provisional. La redacció final del títol és millor realitzar-la un cop acabada la recerca, per si s'ha introduït algun canvi. Mentre es va desenvolupant la recerca es poden redactar diferents títols per tal d'aconseguir el millor títol que millor la defineixi.
- Tenir cura del format:
 - ✓ La lletra inicial ha d'estar en majúscula, centrat, i situar-lo en la meitat superior de la pàgina.
 - ✓ No posar punt final, excepte quan es tracti d'una oració.
 - ✓ No es poden utilitzar acrònims, abreviatures, sigles.
 - ✓ Millor no emprar signes de puntuació.
 - ✓ Respectar les regles gramaticals i sintàctiques.
 - ✓ Utilitzar oracions afirmatives i conceptes precisos.
- S'aconsella sotmetre'l a avaluació:
 - ✓ Podem sotmetre el títol a la interpretació de possibles persones lectores i a partir de les seves consideracions retocar-lo, sempre i quan reflecteixi el nostre compromís amb el tema que estem investigant. Si hi ha suggeriments de canvis hem de pensar que

potser el títol no és adequat, en aquests casos es recomana revisar-lo.

- ✓ Escriure 3 ó 4 títols diferents per comparar-los i reubicar algun dels seus components.
- ✓ Llegir-lo en veu alta per veure que tal sona.

Exemples

En aquest apartat proposem un exemple sobre alguns títols redactats incorrectament, justifiquem el perquè i proposem un títol alternatiu seguint les indicacions relatades en aquest apartat.

Títol	Observacions/Errors	Correcció
Anàlisi de la figura del Pedagóg/a en les Intervencions Educatives Assistides amb Animals	Figura del pedagog: manca precisió. Que vol dir figura? Aquest títol conté una paraula redundant: anàlisi	Les competències professionals del pedagog/a en les Intervencions Educatives Assistides amb Animals
Ocupabilitat en l'educació superior (graus STEM)	Aquest títol és poc concret	L'ocupabilitat dels estudiants dels graus STEM de la Universitat Autònoma de Barcelona
El repte de l'emancipació dels i les joves extutelats/es: Estan realment preparats/es als 18?	Aquest títol conté un signe d'interrogació	El procés d'emancipació de la joventut ex tutelada.
Visibilitat del procés d'orientació destinat a la inserció de persones ex recluses	El terme visibilitat, que significa? És molt retòric A quin tipus d'orientació està fent referència (orientació personal, professional, sociolaboral,...)	L'orientació per a la inserció sociolaboral de persones privades de llibertat
Anàlisi crítica sobre les necessitats dels joves extutelats en el procés de transició a la vida independent i la resposta que ofereix el programa "suport a la autonomia" de l'ONG aldees infantils SOS.	Títol massa llarg. Acaba amb un punt.	Necessitats dels joves extutelats durant el procés de transició a la vida independent. El cas de l'ONG Aldees Infantils SOS
ALIMENTACIÓ I ADOLESCÈNCIA Estudi d'hàbits alimentaris de risc en estudiants de secundària	El títol principal no hauria d'estar en majúscules	Alimentació i Adolescència Estudi d'hàbits alimentaris de risc en estudiants de secundària
Factors de risc i de protecció de joves tutelats	Li manca precisió Hauria de respondre: Què? Sobre què? A qui? Quan? On?	Factors de risc i de protecció de joves tutelats La seva influència sobre la transició a la vida independent

Per saber més

Balestrini Acuña, M. (2006). El título de la Investigación. En: Cómo se Elabora el Proyecto de Investigación. Séptima Edición, junio, 21-34.

Caracas– Venezuela. BL Consultores Asociados, Servicio Editorial.
<https://bit.ly/31Z2Ufk>

Jiménez Arias, M.E (2004) Preocupaciones actuales sobre la confección de títulos adecuados para artículos científicos. *Medisan*, 8(2), 42-45.
<https://bit.ly/3oIVy9m>

Ortega, González, J. (2003). El título en las publicaciones científicas. Algunos consejos para su Estructuración. *Rev. Med.*, 41 (4), 355-358.
<https://bit.ly/34EW2FF>